Disgrifiad Rôl ar gyfer Aelodau'r Cyngor

Mae'r disgrifiad rôl canlynol yn crynhoi dyletswyddau a chyfrifoldebau aelodau'r Cyngor ac fe'i defnyddir gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Enwebiadau wrth geisio ymgeiswyr i lenwi lleoedd gwag ar y Cyngor.

1. *Aelodaeth*

a) Mae gan aelodau rôl hollbwysig i'w chwarae wrth sicrhau bod busnes angenrheidiol y Cyngor yn cael ei wneud yn effeithlon, yn effeithiol ac mewn modd sy'n cydweddu ag ymgymryd â busnes cyhoeddus yn briodol. Gall yr holl aelodau gyfrannu'n rhydd at drafodaethau a chynnig eu gwybodaeth a'u harbenigedd i'r Cyngor wrth i'r cyfle godi.

b) Mae gan aelodau gyfrifoldeb am sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu yn unol ag offerynnau llywodraethu'r Brifysgol ac â rheolau a rheoliadau mewnol y Brifysgol. Dylent geisio cyngor gan yr Ysgrifennydd os oes ansicrwydd.

c) Mae gan aelodau gyd-gyfrifoldeb am y penderfyniadau a wneir gan y Cyngor. Ni chaiff aelodau sy'n cael eu hethol, eu henwebu neu eu penodi gan grwpiau penodol weithredu fel pe baent wedi'u dirprwyo gan y grŵp maent yn ei gynrychioli, ac ni ddylent gael eu rhwymo mewn unrhyw ffordd gan fandadau a roddir iddynt gan eraill.

ch) Er mwyn osgoi gwrthdaro arwyddocaol posib rhwng buddiant a dyletswydd (boed mewn gwirionedd neu'n ymddangosiadol), nid yw aelodau cyrff llywodraethu prifysgolion/sefydliadau addysg uwch eraill fel arfer yn gymwys i'w penodi'n aelodau cyfetholedig o Gyngor y Brifysgol. Yn yr achosion hynny lle mae aelodau'r Cyngor hefyd yn aelodau o gyrff llywodraethu prifysgolion/sefydliadau addysg uwch eraill, bydd yn ofynnol iddynt gadarnhau bob blwyddyn, wrth ddiweddaru eu cofnodion Datganiad o Fuddiant, na fyddant yn cyfleu i'r prifysgolion/sefydliadau addysg uwch eraill mae ganddynt gysylltiad â hwy unrhyw wybodaeth sy'n berthnasol i'r Brifysgol neu ei gweithgareddau maent yn ymwybodol ohoni yn rhinwedd bod yn aelodau o Gyngor Prifysgol Abertawe. Mewn unrhyw gyfarfod o'r Cyngor, oni bai fod mwyafrif o aelodau eraill y Cyngor, gan gynnwys y Cadeirydd, yn cydsynio i'w presenoldeb, byddant yn absennol o bob trafodaeth sy'n ymwneud â'r cyfryw brifysgolion/sefydliadau addysg uwch.

2. *Safonau*

a) Mae gan aelodau gyfrifoldeb am sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu yn unol â safonau derbyniol mewn bywyd cyhoeddus, sy'n cynnwys anhunanoldeb, uniondeb, gwrthrychedd, atebolrwydd, tryloywder, gonestrwydd ac arweinyddiaeth. Disgwylir iddynt reoleiddio eu hymddygiad fel aelodau'r Cyngor yn unol â'r safonau hyn.

b) Disgwylir i aelodau wneud datgeliad llawn ac amserol o'u buddiannau personol i'r Ysgrifennydd yn unol â'r gweithdrefnau a gymeradwywyd gan y Cyngor. Mae'n rhaid iddynt, cyn gynted ag y bo'n ymarferol, ddatgelu unrhyw fuddiant sydd ganddynt mewn mater a drafodir, a derbyn penderfyniad y Cadeirydd ynghylch ymdrin â'r sefyllfa honno. Mae hyn er mwyn cynnal

uniondeb busnes y Cyngor a'i bwyllgorau a sicrhau y gwelir ei fod yn cael ei gynnal.

c) Gan mai elusen yw'r Brifysgol, mae gan aelodau gyfrifoldeb am sicrhau bod y Cyngor yn defnyddio adnoddau'r Brifysgol mewn modd effeithlon ac effeithiol er mwyn cyflawni ei dibenion elusennol, bod y Brifysgol yn cynnal ei dichonoldeb ariannol tymor hir a'i bod yn diogelu ei hasedau, a bod mecanweithiau priodol yn bodoli i sicrhau rheolaeth ariannol ac i osgoi twyll.

3. *Busnes y Brifysgol*

a) Mae gan aelodau gyfrifoldeb am sicrhau bod y Cyngor yn rheoli cyfeiriad strategol y Brifysgol a bod perfformiad y Brifysgol yn cael ei asesu'n ddigonol yn erbyn yr amcanion a gymeradwywyd gan y Cyngor.

b) Anogir aelodau i feithrin perthnasoedd cadarnhaol a chefnogol ag aelodau staff y Brifysgol y maent yn dod i gysylltiad â hwy. Fodd bynnag, rhaid i aelodau gydnabod gwahaniad priodol rhwng llywodraethu a rheoli gweithredol, ac osgoi cymryd rhan yn rheoli gweithredol o ddydd i ddydd y Brifysgol.

c) Mae adrannau 1 a 2 uchod yr un mor berthnasol i aelodau pwyllgorau a benodir gan y Cyngor.

4. Y Rôl Allanol

a) Gellir gofyn i aelodau gynrychioli'r Brifysgol a'r Cyngor yn allanol. Byddant yn derbyn cyfarwyddyd llawn gan y Brifysgol i'w galluogi i gyflawni'r rôl hon yn effeithiol.

b) Gellir gofyn i aelodau ddefnyddio dylanwad personol a sgiliau rhwydweithio ar ran y Brifysgol (y rôl 'agor drysau').

c) Gellir gofyn i aelodau chwarae rôl wrth gysylltu rhwng rhanddeiliaid allweddol a'r Brifysgol neu wrth godi arian. Byddant yn derbyn cyfarwyddyd llawn gan y Brifysgol i'w galluogi i gyflawni'r rôl hon yn effeithiol.

5. Personol

a) Disgwylir i aelodau fod ag ymrwymiad personol cryf i addysg uwch ac i werthoedd, nodau ac amcanion y Brifysgol.

b) Disgwylir i aelodau weithredu bob amser yn deg ac yn ddiduedd er buddiannau'r Brifysgol gyfan, gan ddefnyddio barn annibynnol a sicrhau cyfrinachedd fel y bo'n briodol.

c) Gofynnir i aelodau ymddiheuro mewn da bryd i'r Ysgrifennydd perthnasol os nad ydynt yn gallu mynychu cyfarfodydd y Cyngor neu bwyllgorau'r Cyngor maent yn aelodau ohonynt.

ch) Disgwylir i aelodau gymryd rhan mewn gweithdrefnau a sefydlwyd gan y Cyngor er mwyn adolygu effeithiolrwydd y Cyngor a'i aelodau'n rheolaidd. Anogir aelodau i gymryd rhan mewn gweithgareddau sefydlu a drefnir gan y Brifysgol ac mewn digwyddiadau hyfforddiant priodol

(megis y rhai a drefnir gan Advance HE), a dynnir i'w sylw gan yr Ysgrifennydd).

d) Disgwylir i aelodau fynychu o leiaf bedwar cyfarfod o'r Cyngor mewn blwyddyn, y bydd pob un ohonynt yn para rhwng dwy a thair awr. Mae'n debygol y bydd yn cymryd o leiaf ddwy awr i ddarllen papurau a dod yn gyfarwydd â'r cynnwys cyn pob cyfarfod.

dd) Nid yw aelodau'r Cyngor yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol, ond anogir aelodau lleyg (h.y. nad oes ganddynt gysylltiad â'r Brifysgol) i hawlio'r holl dreuliau teithio a threuliau tebyg maent yn mynd iddynt wrth ymgymryd â busnes y Cyngor, drwy'r Ysgrifennydd. Mae yswiriant atebolrwydd ar waith ar gyfer Cyfarwyddwyr a Swyddogion.

e) Bydd yr Ysgrifennydd yn hysbysu aelodau am ddyddiad dechrau a hyd eu haelodaeth.

6. Statws Cofrestriad gyda'r Comisiwn Elusennau

a) Yn sgil cyflwyno Deddf Elusennau 2006, newidiodd sefyllfa gyfreithiol holl brifysgolion y DU ac, o ganlyniad, er eu bod yn cadw eu statws elusennol, nid oedd prifysgolion yng Nghymru wedi'u heithrio mwyach o gofrestru gyda'r Comisiwn Elusennau a chael eu rheoleiddio gan y Comisiwn. Cofrestrodd y Brifysgol fel elusen gyda'r Comisiwn Elusennau ym mis Hydref 2010.

b) Er y bu gan aelodau'r Cyngor gyfrifoldebau erioed fel ymddiriedolwyr elusen wedi'i heithrio, fel elusen gofrestredig, mae'r cyfrifoldebau hynny bellach yn fwy blaenllaw. Ceir crynodeb o brif ddyletswyddau a chyfrifoldebau ymddiriedolwyr elusen, a ddaw o gyhoeddiad y Comisiwn Elusennau, *CC3 – The Essential Trustee: What you need to know*, yn Atodiad II isod. Mae copi llawn o'r cyhoeddiad hwn, gan gynnwys canllawiau manylach, ar gael ar wefan y Comisiwn.